

פרד"ס כינור דוד

מס'

ע"ש דוד שלמה בן רינה ז"ל
ראש-הכולל הרב אורי פולק שליט"א

בראשית – לעולם אדם יראה נגעי עצמו- פשט

ויאמר האדם: "האשה אשר נתת עימדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל". ויאמר ה'
אלוקים לאשה: "מה זאת עשית?", ותאמר האשה: "הנחש השיאני ואוכל"
(בראשית פר' ג' פס' יב-יג)

רש"י כותב: אשר נתת עימדי- כאן כפר בטובה. כאשר ראה הקב"ה את האדם בצער
ולבד, עשה לו עזר כנגדו, ונתן לו אשה. ועכשיו לאחר החטא, אומר שהאשה אשמה
וכביכול מטיל האשמה כלפי שמיא. ולכן כפר בטובת ה'. שבתחילה שמח בה. ועכשיו
אינו רוצה בה. ובדבר זה אנו מוצאים בכל יום, שהאדם לפני חתונתו כותב בהזמנה עם
בחירת לבו. וזה הדבר היחידי שהאדם בוחר בחייו, עם מי להתחתן. השאר, הכל בא
בעל כורחו. חי בעל כורחו, מת בעל כורחו, נותן דין וחשבון בעל כורחו. ולאחר זמן
הנישואין, שואלים אותו: "אתה שמח?", ואומר שרע לו בחיים, והכל בגלל אשתו. ומטיל
את כל בעיית הנישואין באשתו, וזה נקרא לכפור בטובת ה'. שבתחילה ביום הנישואין
אמר תודה לקב"ה שזכה באשה זו, ולאחר מכן כופר בטובה.

ולומדים כאן דבר נוסף, שתמיד דרכו של האדם לחפש את מגרעות האדם השני, והוא
המושלם. ולא מחפש בנגעי עצמו. וממילא לעולם לא חוזר בתשובה ולא משנה מידותיו.
וכשיש ריב בין בני זוג, אף אחד מבני הזוג לא מוכן לבקש מחילה כדי להשרות שלום.
כל אחד מאשים את השני ולא רואה בנגעי עצמו. ולכן האיש אומר: "האשה אשר נתת
עימדי היא גרמה לי לחטוא". והיא אומרת: "הנחש השיאני". כל אחד זורק הדבר באחר
ולא תולה בעצמו. ולכן לקח זמן לאדם להבין שצריך לעשות תשובה על החטא. ולמד
זאת רק לאחר זמן מקין בנו שחזר בתשובה מהרג הבל. ולימד את אביו את ענין
התשובה.

הניתוק מהקב"ה – הקללה הנמרצת ביותר

"על גחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חיך" ואל האשה אמר: "הרבה ארבה את
עצבונך והרונוך בצער תלדי בנים". ואל האדם אמר: "בזיעת אפיך תאכל לחם".
(פרק ג' פס' יד')

לכאורה הרואה יראה בסדר העונשין הנחש קיבל את העונש הקל ביותר. שמאכלו עפר.
נמצא תמיד ואינו חסר. ואפילו העונש שהוריד לו את רגליו והפך אותו להיות זוחל- אינו
צריך להתכופף למאכלו אלא אוכל תוך כדי זחילה. בכל מקום מזונו מזומן לו ללא עמל
וללא שום טורח. כמאמר הגמרא: "עולה לגג- ומזונותיו עימו. יורד למטה- ומזונותיו
עימו" (יומא ע"ה).

האשה קיבלה עונש קצת יותר חמור- בצער תלדי בנים. כלומר בכל חייה בממוצע 5
פעמים יהיה לה צער. ולאדם נתן את העונש החמור ביותר, בזיעת אפיך תאכל לחם-
כל יום ויום צריך להביא מזונותיו. אם כן הוא בצער כל חייו. ולכאורה דבר זה תמוהה,
שהיה צריך לקבל עונש הקל ביותר, ואחר מכן חווה ולבסוף הנחש היה צריך לקבל
עונש החמור ביותר שממנו התחיל הכל?

אלא הנחש קיבל הכל בפעם אחת, יותר אין לו קשר עם הקב"ה והוא מקולל. וגם האדם
קיבל דרך כיצד להורגו, והוא ישופך ראש. והנחש אינו יכול לבקש מה' שיצילו מיד
האדם, כיוון שבוטל הקשר. אבל אדם וחווה יש להם קשר תמידי עם הקב"ה ולאדם
יותר שחיי בג' תפילות ביום. והאשה רק בתפילה אחת. ואם כן עדיף צער ויסורין וקשר
תמידי עם הקב"ה מאשר לקבל הנאה חולפת ולבטל הקשר עם הקב"ה.

בברכת שבת שלום

הרב אורי פולק שליט"א

למני השבת:

רמז - בעל הטורים

א. **בראשית ברא (1116)**. בגי' בראש השנה נברא (1116) (העולם).

ב. **בראשית**. נוטריקון **בראשונה ראה אלוקים** שיקבלו ישראל **תורה**:

ג. **בראשית ברא אלוקים**. ס"ת אמת מלמד שנברא בעולם באמת כמו שנאמר ראש דברך אמת וכן יש הרבה פסוקים ס"ת אמת:

ד. **ורוח אלוקים מרחפת (921)**. בגי' זו רוחו של משיח (921):

ה. **את האור (613)**. בגימ' בתורה (613) ועולה מנין תרי"ג:

ו. **את האור כי טוב**. ס"ת ברית:

ז. **וירא אלוקים את האור כי טוב ויבדל**. מכאן שאין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו. וכמנין ויבדל מבדילין בשנה במוצאי שבתות:

ח. **מעל לרקיע**. ב' במס' הכא ואידך ויהי קול מעל לרקיע במרכבה דיחזקאל. כמו שאין דורשין במעשה בראשית ברבים כך אין דורשין במעשה מרכבה:

ט. **מזריע זרע למינהו**. ר"ת מזל שאין לך עשב שאין לו מזל למעלה:

י. **מארת**. חסר שלא נברא להאיר אלא השמש. וירח לא נברא אלא כדי שלא יעבדו לחמה אם תהיה יחידה:

יא. **והעוף**. ג' במס' והעוף ירב והעוף אוכל אותם זאת תורת הבהמה והעוף, רמז למה שאמרו שעופות טהורות מרובין על הטמאין זהו והעוף ירב פי' שהן מרובין ואיזה מרובה והעוף אוכל אותם טהורין וכן זאת תורת וגו' איירי בטהורים:

יב. **האדם**. אותיות אדמה שנברא מן האדמה. אדם נוטריקון **אפר דם מרה**: זכר (227) בגימ' ברכה (227). נקיבה (167) בגי' בקללה (167):

יג. **ורדו בדגת הים**. ב' במסורה הכא ואידך ורדו גם פלשתים אלו זכיתם ירדו אף בדגת הים ואם לאו ירדו גם כלו' תשתעבדו לפלשתים:

יד. **פרי עץ**. ב' במס' אשר בו פרי עץ פרי עץ הדר רמז למ"ד אילן שאכל ממנו אדה"ר אתרוג היה:

טו. **יום הששי ויכלו השמים**. ר"ת שם בן ד' אותיות שחתם בו מע"ב וכן ישמחו השמים ותגל הארץ ר"ת שם בן ד' אותיות שחתם העולם בשם בן ד' אותיות:

טז. **ויכל אלוקים**. תרגום ירושלמי וחמד זהו שאמרו חמדת ימים אותו קראת. בפ' ויכלו ג"פ מלאכתו כנגד ג' מלאכות ששבת מהם שהם שמים וארץ וים. ואין כתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום השביעי לפי שמוסיפין מחול על הקודש:

יז. **וישבות**. ב' במס' הכא ואידך וישבות המן והיינו דכתיב בפ' המן הוא אשר דיבר ה' שבתון שבת קודש ולא מצינו שאמר להם משה זה מקודם אלא נרמז בו' ימי בראשית וישבות ביום השביעי וישבות המן. ד"א מלמד שהמן פסק מלירד בשבת כדמוכח בקדושין. ד"א רמז למה שדרשו ברכו במן וקדשו במן:

יח. **ויברך אלוקים**. ג' דסמיכי הכא ואידך ויברך אלוקים את נח ואידך ויברך אלוקים את יצחק. בשעה שברא העולם הירך השבת והעולם וימי נח שנאבדו כל הראשונים והיה העולם מחודש הוצרך לברך פעם שנית ויברך את יצחק כמו שיש במדרש עד עתה הייתי זקוק לברך את בריותי מכאן ואילך הברכות יהיו מסורים בידך:

יט. **בהבראם**. אותיות באברהם בזכות אברהם נבראו שמים וארץ:

כ. **ארץ ושמים**. ב' במס' הכא ואידך הודו על ארץ ושמים למה הודו על ארץ ושמים בשביל שעשה ארץ ושמים:

כא. **ואד**. ב' במסו' הכא ואידך ואיד נכון לצלעו רמז למה שארז"ל למה נקרא שמו איד שהבריות משברים לבם כדי שיתן להם הקב"ה מטר:

ויאמר אלוקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו רבי יוחנן פתח (תהלים קלט) אחור וקדם צרתני וגו' א"ר יוחנן אם זכה אדם אוכל שני עולמות שנאמר אחור וקדם צרתני ואם לאו הוא בא ליתן דין וחשבון שנאמר (שם) ותשת עלי כפכה אמר רבי ירמיה בן אלעזר בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון אנדרוגינוס בראו הדא הוא דכתיב זכר ונקבה בראם א"ר שמואל בר נחמן בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון דיו פרצופים בראו ונסרו ועשאו גביים גב לכאן וגב לכאן איתבון ליה והכתיב ויקח אחת מצלעותיו אמר להון מתרין סטרוהי היך מה דאת אמר (שמות כו) ולצלע המשכן דמתרגמינן ולסטר משכנא וגו' רבי תנחומא בשם רבי בנייה ורבי ברכיה בשם ר"א אמר בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון גולם בראו והיה מוטל מסוף העולם ועד סופו הדא הוא דכתיב (תהלים קלט) גלמי ראו עיניך וגו' רבי יהושע בר נחמיה ורבי יהודה בר סימון בשם רבי אלעזר אמר מלא כל העולם בראו מן המזרח למערב מנין?

שנאמר (שם) אחור וקדם צרתני וגו' מצפון לדרום מנין? שנאמר (דברים ד) ולמקצה השמים ועד קצה השמים ומנין אף בחללו של עולם שנא' ותשת עלי כפכה כמה דאת אמר (איוב יג) כפך מעלי הרחק א"ר אלעזר אחור למעשה יום הראשון וקדם למעשה יום האחרון הוא דעתיה דרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר תוצא הארץ נפש חיה למינה זה רוחו של אדם הראשון א"ר שמעון בן לקיש אחור למעשה יום האחרון וקדם למעשה יום הראשון הוא דעתיה דר"ש בן לקיש דאמר ריש לקיש ורוח אלוקים מרחפת על פני המים זו רוחו של מלך המשיח היך מה דאת אמר (ישעיה יא) ונחה עליו רוח ה' אם זכה אדם אומרים לו אתה קדמת למלאכי השרת ואם לאו אומרים לו זבוב קדמך יתוש קדמך שלשול זה קדמך א"ר נחמן אחור לכל המעשים וקדם לכל עונשין אמר רבי שמואל אף בקילוס אינו בא אלא באחרונה הדא הוא דכתיב (תהלים קמח) הללו את ה' מן השמים וגו' ואומר כל הפרשה ואחר כך הללו את ה' מן הארץ וגו' ואומר כל הפרשה ואחר כך אומר מלכי ארץ וכל לאומים בחורים וגם בתולות. א"ר שמלאי כשם שקילוסו אינה אלא אחר בהמה חיה ועוף כך ברייתו אינה אלא אחר בהמה חיה ועוף מה טעמיה שנאמר ויאמר אלוקים ישרצו המים ואח"כ ויאמר אלוקים תוצא הארץ וגו' ואחר כך ויאמר אלוקים נעשה אדם וגו'.

ויאמר אלוקים נעשה אדם במי נמלך רבי יהושע בשם ר' לוי אמר במלאכת השמים והארץ נמלך משל למלך שהיו לו ב' סנקליטים ולא היה עושה דבר חוץ מדעתן רבי שמואל בר נחמן אמר במעשה כל יום ויום נמלך משל למלך שהיה לו סנקטדרון ולא היה עושה דבר חוץ מדעתו ר' אמי אמר בלבו נמלך משל למלך שבנה פלטין ע"י ארדכל ראה אותה ולא ערבה לו על מי יש לו להתרעם לא על ארדכל אתמהא הוי ויתעצב אל לבו א"ר אסי משל למלך שעשה לו סחורה על ידי סרסור והפסיד על מי יש לו להתרעם לא על הסרסור אתמהא הוי ויתעצב אל לבו :

א"ר ברכיה בשעה שבא הקב"ה לבראת את האדם הראשון ראה צדיקים ורשעים יוצאים ממנו אמר אני בורא אותן רשעים יוצאים ממנו ואם לא אברא אותן היאך צדיקים יוצאים ממנו מה עשה הקדוש ברוך הוא הפליג דרכן של רשעים מכנגד פניו ושיתף בו מדת רחמים ובראו ר' חנינא לא אמר כן אלא בשעה שבא לבראת את אדם הראשון נמלך במלאכי השרת ואמר להן נעשה אדם בצלמנו כדמותנו אמרו לו אדם זה מה טיבו אמר להן צדיקים עומדים ממנו הדא הוא דכתיב כי יודע ה' דרך צדיקים כי הודיע ה' דרך הצדיקים למלאכי השרת ודרך רשעים תאבד איבדה מהם גילה להם שהצדיקים עומדים ממנו ולא גילה להם שהרשעים עומדים הימנו שאלו גלה להם שהרשעים עומדים הימנו לא היתה מדת הדין נותנת שיברא :

א"ר סימון בשעה שבא הקב"ה לבראת את אדם הראשון נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים וחבורות חבורות מהם אומרים אל יברא ומהם אומרים יברא הה"ד (תהלים פה) חסד ואמת נפגשו צדק ושלוה נשקו חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים ואמת אומר אל יברא שכולו שקרים צדק אומר יברא שהוא עושה צדקות שלום אומר אל יברא דכוליה קטטה מה עשה הקדוש ברוך הוא נטל אמת והשליכו לארץ הה"ד (דניאל ח) ותשלך אמת ארצה אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך תעלה אמת מן הארץ הדא הוא דכתיב (תהלים פה) אמת מארץ תצמח רבנן אמרי לה בשם ר' חנינא בר אידי ורבי פנחס ורבי חלקיה בשם רבי סימון אמר מאד הוא אדם הה"ד וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד והנה טוב אדם ר' הונא רבה של צפורין אמר עד שמלאכי השרת מדיינין אלו עם אלו ומתעסקין אלו עם אלו בראו הקדוש ברוך הוא אמר להן מה אתם מדיינין כבר נעשה אדם:

ר' הונא בשם רבי איבו אמר בדעת בראו שברא צרכי מזונותיו ואח"כ בראו אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבון העולם (שם ח) מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו הדא עקתא להן מבריא אמר להון א"כ צונה ואלפים כלם וגו' למה נבראו צפור שמים ודגי הים למה נבראו משל למלך שהיה לו מגדל מלא כל טוב ואין לו אורחים מה הנאה יש למלך שמלאו אמרו לפניו רבוננו של עולם (שם) ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ עביד מה דהני לך:

ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם, הנה ידוע מ"ש רבינו האר"י ז"ל בענין הלבושים דאדה"ר קודם החטא היו כתנות אור מן החשמ"ל וכשחטא הפסיד אותם הלבושים דחשמ"ל שהם שע"ח נהורין כמנין חשמ"ל, ועשה לו מלבוש אחד מקליפת נגה והם כתנת עור וכנזכר בעץ חיים שער ק"ן ע"ד יע"ש, גם כתב האריז"ל בשער הכונות בכונת מלביש ערומים, דמלבוש האדם הוא מן הקדושה וע"י עבירות שעושה גורם שיתאחזו הקליפות במלבושיו, והנה המלבושים יש בהם אור המקיף מחוץ להם כנודע כי יש אור פנימי בפנים ונכלל בתוך הגוף, והמלבוש סובב את הגוף ועל המלבוש הם האורות המקיפים ועומדים מחוץ המלבושים, ולכל לבוש ולבוש יש בחינת אור מקיף כפי ערכו, ואין לך דבר שדוחה את הקליפות כמו אור מקיף, לפי שאין יכולת בקליפות לינק ולהתאחז באור המקיף, ולכן הוא עומד בחוץ ואין לו פחד מהקליפות וכו' יע"ש:

והנה בזה מובן קנאת הנחש שנתקנא באדה"ר קודם החטא ונתגרה בו להחטיאו, כי נתקנא מכתנות אור שלו שראה שיש עליו אור מקיף גדול כפי ערך הכתנות אור, והוא אין לו אחיזה באור מקיף בסוד והנחש היה ערום כנודע, ולכן נתגרה בו והחטיאו וגרם להעביר מעליו כתנות אור והיה עור במקום אור, כמ"ש ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם, ואמרו בזוה"ק שדבק בו משכא דחוייא, ובזה פרשתי רמז הכתוב בתיבת וילבשם קרי בה וי לבשם, הוא משכא דחוייא וי היה שדבק בה שכל זה היה מחמת החטא, ונ"ל בס"ד ההפרש בין אור לעור הוא מספר ס"ט כמנין יגון, וידוע כי יגון הוא מצד ס"ט א כידוע בכונת והסר ממנו יגון ואנחה שהוא יגון פלוני, אנחה פלונית, כנז' בסידור רבינו הרש"ש ז"ל, ולכן תמצא כי אביון ויגון מספר אחד כי הנעשה אביון מן המצות דבק בו יגון דשני אותיות א"ב יהיו ג' ואז אותיות אביון נעשו אותיות יגון, אבל לעתיד בשלימות התיקון יוסר היגון לגמרי ואז יחסר מספר יגון מן אות ע' דעור וישאר אות א' ואז יהיה צירוף אור שתחזור עטרה ליושנה:

ולפי האמור דאין אחיזה לחיצונים באור המקיף, דלכך נתקנא הנחש באדה"ר בעבור אוה"מ שהוא היה ערום ממנו שאין לו אחיזה בו, הנה בזה מובן בס"ד הטעם שמצות ציצית מסוגלת לזכור את מצות ה' כדכתיב וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' והוא כי הציצית הוא בחינת אור מקיף כמ"ש רבינו האר"י ז"ל, ולכך יש בו כח לדחות את הקליפות וכיון דדוחה את הקליפות לכך מועיל לזכירה, דידוע מ"ש רז"ל בשער הכונות בסוד המלבושים שלובש האדם שצריך להזהר שלא ילבש ב' מלבושים בבת אחת והעושה כן קשה לשכחה, וסוד הדבר כי לכל לבוש יש בחינת או"מ, ואין דבר שדוחה הקליפות כמו אוה"מ, לפי שאין להם יכולת לינק ולהתאחז בו, ונמצא כי המחבר שני לבושים ולובשם ביחד אינו מניח מקום לאוה"מ ליכנס תוך שני המלבושים ולהקיף בין כל לבוש ולבוש ועי"כ אין הקליפות נדחות משם, ונודע שאין השכחה מצויה אלא מחמת הקליפות כי הזכירה היא מצד הקדושה בסוד ואין שכחה לפני כסא כבודך עכ"ל יע"ש, ובזה מובן הטעם שפיר דהציצית כיון דהוא בחי' או"מ יש בו כח לדחות הקליפות וממילא תדחה השכחה ותתגבר הזכירה, בראייתו לזכור מצות ה' כי בראייתו ע"י הכונות השייכים לזה תתעורר הארת אוה"מ שה"ס הציצית: ולכן תמצא ציצית מספר בית יעקב, ולז"א בית יעקב לכו ונלכה באור ה' כי אחיזה באוה"מ שה"ס הציצית אינו אלא לישראל שהם בית יעקב, ולז"א ואשא אתכם על כנפי נשרים והוא כי נשרים מספר ציצית, וכל זה לעת עתה שאין לנו השגה בטלית עצמו אלא רק בציציות שהם הכנפים, אבל בגמר התיקון אביא אתכם אלי שתשיגו הכל גם בבחינת הטלית, גם אלי אל יו"ד שה"ס חכמה:

ועשית ציץ זהב טהור, הנה בסה"ק אדרת אליהו פרשתי בס"ד ציץ רמז לכללות נשמות ישראל שהיו באדה"ר קודם החטא, כי אשר נסתלקו ועלו למעלה הם צ', ואשר נשאר בו הם עשרה שהוא מספר יו"ד, ואשר נפלו לקליפות הם תת"ק כמנין צד"י פשוטה דמנצפ"ך, הרי אותיות ציץ, וידוע דנשמות ישראל עלו במחשבה תחלה להברא קודם בריאת העולם, לכך מניח הציץ הרומז לנשמות ישראל על המצח כנגד מקום המחשבה, ולכן כתיב אות צד"י גדולה, רמז כי גאולה השלימה העתידה להיות לנשמות ישראל תהיה באות צד"י דמנצפ"ך שהיא גדולה, והיה הציץ מוקף מאזן לאזן רמז שתהיה הגאולה באות צד"י בזכות התורה שבע"פ שהיא תלויה באזן, וכמ"ש ע"פ עין רואה ואוזן שומעת ה' עשה גם שניהם, ומניחו על המצח כי תחת אותיות מצח יש אותיות קטן, רמז בזכות הענוה תהיה הגאולה, ולכן כתיב אל מול פני המצנפת יהיה, כי למעלה מאותיות מצנפת שהם אותיות העומדים למולם יש אותיות ע"ם שפ"ל, וכמ"ש כי את עם עני תושיע, שבהיותם עם שפל יזכו לגאולה, ולכן מניחו תחת המצנפת, לרמוז טעם שני כמ"ש ועינים רמות תשפיל, דאין ב"ד בא עד שיכלו גסי הרוח, ולכך מניחו תחת המצנפת מכפרת על הגאווה, והטעם כי בענוה יהיה תקון שם י"ה שעולה כמנין גאווה, ולכך הגאה פוגם בשם י"ה, ולעתיד בשלימות העילוי יתעלה השם ב"ה בסוד יהי"ה, כי אותיות ו"ה יתעלו להיות י"ה, ובזה פרשתי בס"ד ביה שמו ועלזו לפניו, כאשר ב' י"ה שמו שיתעלה השם להיות ב"פ י"ה, אז עלזו לפניו שתהיה אז שמחה שלימה שיתקיים הכתוב אז ימלא שחוק פינו, אז יאמרו בגוים הגדיל ה', הגדיל דייקא שנעשה יהי"ה, בסוד הכתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד: ולכן ברכת כהנים ט"ו תיבות כמנין י"ה, וצריך שיהיה הש"ץ מקרא אותם כמ"ש רז"ל ע"פ אמור להם, נמצא יש בה ב"פ יהיה, בסוד עלוי השם ב"ה, ולכך מעלתה נשגבה וגדולה מאד: